

Szóbeli tan – Rabbinikus irodalom

Válogatott fejezetek a Misnából

Angol cím: *Introduction to the Mishnah and the rabbinic literature*

OR–ZSE, Zsidó kultúratörténet MA, 2022. tavaszi félév

4 kredit. Előadó: Biró Tamás (birot@or-zse.hu).

Weboldal: <https://birot.web.elte.hu/courses/2022-valltud/>

Tematika

A Misna (i.sz. 200 körül) a talmudi diszkussziók, és általában a rabbinikus irodalom kiindulási pontja, ezáltal a rabbinikus (hagyományos *mainstream*) zsidó vallás egyik alapszövege. Ismertsége a hagyományos zsidó társadalomban elmaradt a Héber Biblia és az imakönyv ismertségétől. Azonban a héderben az oktatás egyik tárgya volt, ugyanakkor a zsidó vallásgyakorlatot meghatározó szövegeknek is az alapja. Ezért megismerése nélkül a vallástörténet mellett nem érthető meg a zsidó kultúr- és társadalomtörténet sem.

A kurzus célja bevezetést nyújtani a Misnába, ezáltal a Misnára épülő rabbinikus irodalomba, annak meghatározó területeibe, alapfogalmaiba, teológiai jelentőségébe, egyúttal ízelítőt nyújtani szövegekből és a terület kutatási módszereiből is. Ezáltal a hallgató mélyebben is megértheti a zsidó vallást, az azt meghatározó rabbinikus gondolkodásmódot. Mivel a kurzus elsősorban a Misna köré szerveződik, ezért a hangsúly a halakhára, a tannaitikus korra és misnai héber nyelvű szövegekre helyeződik. Az aggadikus műfajok, az amórai és későbbi korok, ill. arámi nyelvű források mint a Misna tágabb kontextusa kerülnek szóba, annak érdekében, hogy a hallgató további tanulmányait, olvasmányait megalapozza, kultúrtörténeti, irodalmi és vallástudományi kontextusba helyezze.

A félév végére a hallgató:

- ismerni fogja a rabbinikus irodalom alapfogalmait, műfajait, korszakolását;
- ízelítőt kap magyar nyelven – szemelvények formájában – a rabbinikus irodalomból, különösen a Misnából (jelen kurzus nem teszi lehetővé az eredeti szövegek elemzését);
- betekintést kap a rabbinikus irodalom 20. századi és kortárs kutatási módszereibe.

A félév során elsajátítandó vagy továbbfejlesztendő további készségek:

- angol nyelvű szakszövegolvasási készségek, a másodlagos szakirodalom kritikai értékelése;
- irodalmazási és kutatási készségek.

A kurzus ezeket a célokat a következő öt tanulási tevékenységgel éri el:

1. Óra előtt elolvasandó forrásszövegek, amelyek ismeretét az előadások feltételezik.
2. Frontális előadás (alapfogalmak, műfajok, halakhikus fogalmak, példaszövegek stb., heti 90 perc).
3. A félév során feladott hat feladat közül négy beadása határidőre.
4. A vizsgaidőszakban írásbeli *take-home* vizsga az előadások anyagából (szövegek, fogalmak...).
5. Legkésőbb a vizsgaidőszak során beadandó rövid szemináriumi dolgozat (ld lejjebb).

A 4 ECTS kredit (összesen 120 munkaóra) megoszlása: feladott forrásszövegek elolvasása óra előtt, frontális előadások és a prezentációk átlapozása óra után kb. 45 óra, négy feladat elkészítése a félév során összesen kb. 20 óra, *take-home* vizsga kb. 10 óra, szemináriumi dolgozat kb. 25 óra, ismétlés kb. 20 óra.

A jegyszerzés módja:

- Max. 4×10 pont érhető el az egyes feladatokkal a félév során. Aki többet ad be, annak a legjobb négy alkalom számít be a jegybe.
- Max. 30 pont érhető el a *take-home* vizsga során.
- Max. 30 pont érhető el a szemináriumi dolgozattal.
- *Nem* kap félév végi aláírást az, aki legalább két alkalommal nem adott be feladatot a félév során.
- Az elégséges alsó ponthatára 50 pont. A jeles alsó ponthatára 85 pont.

Előzetesen tervezett tematika:

1. Bevezetés, történeti áttekintés, émikus és étikus perspektívák.
2. Berakhot traktátus. Aggáda és halákha. Tórai és rabbinikus parancsolatok.
3. Pea traktátus. Földrajzi, történelmi, társadalomtörténeti kontextus.
4. Ros hasana traktátus. Naptár. A rabbinikus irodalom mint Tóra-értelmezés.
5. Sabbat traktátus. A tórai parancsolatok „tórai” alapjairól. Egy halakhikus jogi rendszer.
6. Kiddusin traktátus. Egyéni státuszok.
7. Szanhedrin traktátus. Római jog: polgári jog és büntetőjog.
8. Baba kama traktátus. Károk. Ízelítő a Talmudból.
9. Kodasim rend, Hullin traktátus: rituális vágás, vallástudományi megközelítések.
10. Tohorot rend, Kellim traktátus. Ízelítő a középkori irodalomból.
11. A midrási irodalom.
12. Összefoglalás.

(A feldolgozandó szövegek és szekunder irodalom pontosítása a félév kezdete előtt.)

A szemináriumi dolgozatokkal szembeni elvárások:

- Témája legalább lazán kapcsolódjék a kurzus anyagához (ld. az első szempontot alább).
- Min. 15.000 *n* terjedelem (szóközökkel, lábjegyzetekkel, de irodalomjegyzék nélkül).
- MA-s szinten elvárható gazdagságú tudományos szakirodalom felhasználása.
- A kutatási kérdés, tézis vagy hipotézis, valamint az arra adott válasz explicitté tétele.
- Konzultáció a félév során az oktatóval a témaválasztásról.
- A szemináriumi dolgozat értékelési szempontjai:
 - 10 pont: a kurzus anyagához kapcsolódó ismeretek (tények, módszerek, perspektívák, szakirodalom...) MA-s szinten történő elsajátításáról számot adott-e.
 - 10 pont: saját kutatás színvonala, eredetisége, az irodalmazás gazdagsága.
 - 10 pont: formai követelmények (helyesírás, központosítás, stílus, logikus felépítés, kohézió, hivatkozási rendszerek, bibliográfia...).